

Drangedal
kommune

KOMMUNEPLANGRUNNLAG

PLANSTRATEGI 2024 – 2028

**PLANPROGRAM FOR REVISJON AV KOMMUNEPLANENS
SAMFUNNSDEL 2025 – 2035**

Drangedal kommunestyre 25. april 2024

DRANGEDAL – ET SAMFUNN I ENDRING

Viktige samfunnsendringer

Det skjer mange store endringer i samfunnet, både i verden, i landet vårt og her i Drangedal. Vi står blant annet foran omfattende demografiske endringer, dramatiske klimaendringer, kamp om kompetanse og økte levekårsforskjeller. Vi må sammen legge gode planer for å stå best mulig rustet til å løse utfordringene.

Samtidig skjer det endringer rundt oss som gir muligheter som Drangedal bør utnytte. Store bedriftsetableringer finner sted i våre nabokommuner, med Morrow batterifabrikk i Arendal og Google datasenter i Skien. Om få år bygges ny E-18 gjennom våre nabokommuner i nedre Telemark. Digitaliseringen gir muligheter for at flere kan bo i Drangedal og jobbe i en annen kommune.

Hvordan kan vi samtidig ruste oss for å møte de kommende endringene og utfordringene og samtidig sikre en god og bærekraftig utvikling av Drangedal? Hvordan kan kommunen best posisjonere seg for å utnytte de mulighetene som de neste årene gir oss?

Behov for tydelige mål og prioriteringer

Våre folkevalgte politikere har fått i oppgave å utvikle Drangedal de neste årene. Dette er både et stort ansvar og et privilegium.

Endring og utvikling krever gode planer. Kommunens overordnede planer er nødvendige verktøy for å bli enige om felles mål og prioriteringer. For å sikre våre innbyggere en god framtid, kreves det tydelige mål og prioriterte satsingsområder.

Kommuneplangrunnlaget med tilhørende kunnskapsgrunnlag *Kunnskap om Drangedal* har som mål å legge et solid fundament for viktige veivalg i kommunens planlegging i perioden 2024-2028.

Med et godt samspill mellom politikere og ansatte i kommunen, mellom frivilligheten, kultur- og næringslivet og alle som bor her kan vi få til gode løsninger.

PLANSTRATEGI OG PLANPROGRAM

Planstrategi

Kommunestyret skal vedta en ny planstrategi for kommunen innen et år fra konstituering av nytt kommunestyre. Hovedformålet med planstrategien er å ta stilling til om det skal gjøres endringer i kommuneplanens samfunnsdel. Beslutningen gjøres på bakgrunn av nasjonale og regionale føringer, kommunens situasjon og utviklingstrekk og det nye kommunestyrets politikk. Dette følger av plan- og bygningsloven § 10-1.

Planprogram

Planprogrammet beskriver hvordan kommunen skal jobbe med å revidere kommuneplanens samfunnsdel. Formål og målsettinger for arbeidet, organisering og opplegg for medvirkning skal framgå av planprogrammet.

Forenklet prosess

Tidligere har planstrategien og planprogrammet blitt behandlet i to separate prosesser. Plan og bygningsloven gir mulighet for forenkling av planstrategien. Drangedal har derfor valgt å slå sammen arbeidet i EN prosess, samlet i ett felles dokument kalt *kommuneplangrunnlaget*.

Høring og offentlig ettersyn

Forslag til planstrategi, planprogram og kunnskapsgrunnlag skal sendes til høring og offentlig ettersyn i minimum seks uker, etter vedtak i kommunestyret 25. april 2024. Innspillene fra høringen vil bli innarbeidet i kommuneplangrunnlaget før neste behandling i begynnelsen av september.

Politisk workshop

Parallelt med høringen inviteres kommunestyret til et politisk verksted 15. mai 2024. Verkstedet gir kommunestyret mulighet til å drøfte viktige utfordringer og muligheter for Drangedalssamfunnet, med utgangspunkt i status og situasjonsbeskrivelse i *Kunnskap og Drangedal* (vedlagt i saken).

Hensikten med det politiske verkstedet er å legge til rette for en samskapende prosess mellom politikk og administrasjon som bidrar til felles forståelse for målsettinger, prioriteringer og satsninger. På bakgrunn av drøftingene, skal kommunestyret ta stilling til om kommuneplanens gjeldende samfunnsdel fra 2019 skal revideres.

Ved at denne prosessen gjennomføres våren 2024, legges det til rette for at de folkevalgte får sette sitt preg på utviklingen tidlig i kommunestyreperioden. Målet er å sikre kontinuitet og eierskap til samfunnsdelen som et viktig politisk og administrativt styringsdokument for fremtidig samfunnsutvikling.

BESLUTNING OM REVIDERING AV SAMFUNNSDELEN

Vedtak i kommunestyret

Beslutningen om revisjon av samfunnsdelen fattes formelt i forbindelse med endelig behandling av kommuneplangrunnlaget 5. september 2024. Dersom kommunestyret vedtar at gjeldende samfunnsdel skal revideres, vil det som Hvis kommunestyret beslutter å revidere samfunnsdelen, vil planarbeidet starte opp i henhold til planprogrammet beskrevet senere i dette dokumentet. Det som har kommet frem gjennom det politiske verkstedet vil danne grunnlag for videre arbeid.

Dersom det er behov for en grundigere drøfting knyttet til revisjon av samfunnsdelen, f.eks. knyttet til visjon, mål og satsingsområder, vil det bli arrangert et nytt verksted med formannskapet eller kommunestyret i løpet av høsten 2024.

En overordnet framdriftsplan vises i figuren på neste side

Kommuneplanens arealdel

Kommuneplanens samfunnsdel med overordnet arealstrategi vil gi viktige føringer for både kommuneplanens arealdel og øvrige planverk. I de nasjonale forventningene til kommunal planlegging forventer regjeringen at en langsiktig arealstrategi inngår som del av kommunens samfunnsdel og legges til grunn for arbeidet kommuneplanens arealdel. Det er derfor hensiktsmessig å ta stilling til revidering av kommuneplanens arealdel fra 2026 *etter* at samfunnsdelen er vedtatt.

Øvrige planer i kommunen

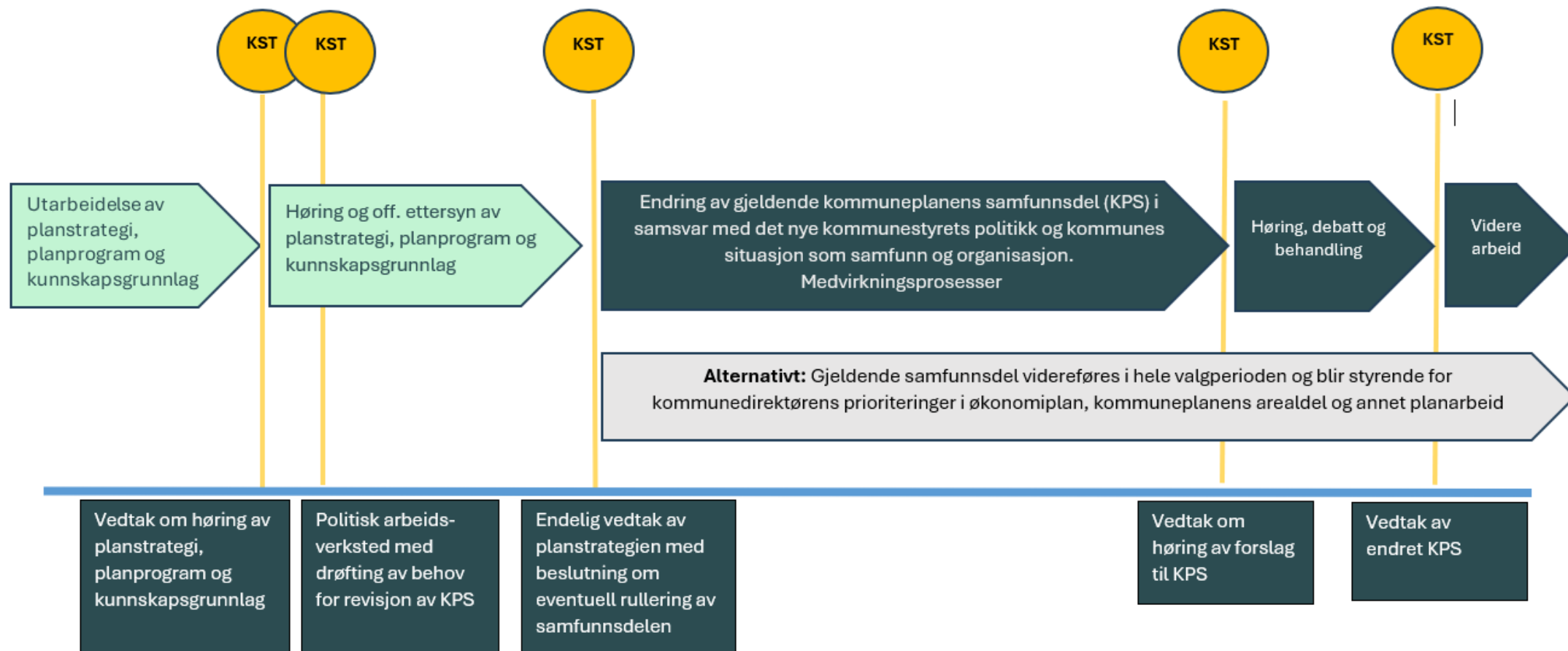
Tidligere har kommunens samlede planverk blitt revidert hvert 4. år i forbindelse med planstrategien. En gjennomgang og revidering av kommunens planer bør gjennomføres årlig i forbindelse med økonomi- og budsjettarbeidet etter at samfunnsdelen er vedtatt. Det vil skape en bedre kobling mellom planene og økonomiske prioriteringer.

Overordnet framdriftsplan

2024

2025

Jan Feb Mar Apr Mai Jun Jul Aug Sep Okt Nov Des Jan Feb Mars April Mai Juni Juli Aug Sept Okt

NASJONALE FORVENTNINGER TIL KOMMUNAL PLANLEGGING

FNs bærekraftsmål

Regjeringen viser til FNs handlingsplan for å utrydde fattigdom, bekjempe ulikhet og stoppe klimaendringene innen år 2030, kalt Agenda 2030.

I Drangedal kommune er FNs 17 bærekraftsmål en sentral del av grunnlaget for all samfunns- og arealplanlegging.

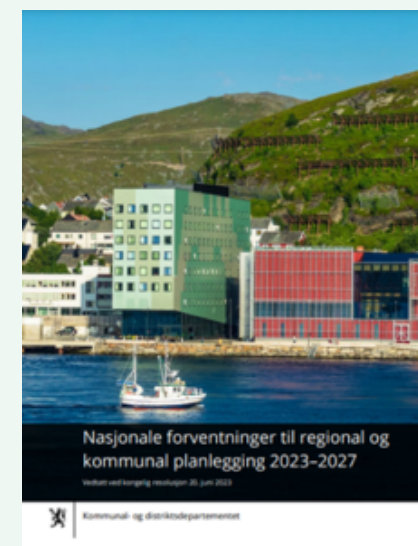

Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging

I arbeidet med kommunens planer legger vi til grunn regjeringens nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023 – 2027. Regjeringen viser til viktige utfordringer for kommunene fremover, blant annet med å nå bærekraftmålene, redusere klimautslipp og bevaring av karbonrike arealer, ansvarlig forbruk, ressursbruk, bevaring av natur og naturmangfold og mindre ulikhet.

Planleggingen skal fremme bærekraftig utvikling og regjeringen peker ut fem viktige områder:

1. Samordning og samarbeid i planleggingen
2. Trygge og inkluderende lokalsamfunn
3. Velferd og bærekraftig verdiskaping
4. Klima, natur og miljø for framtida
5. Samfunnssikkerhet og beredskap

Drangedal
kommune

REGIONALE FØRINGER

Et godt regionalt samarbeid er viktig for å oppnå felles mål for regionen vår. Drangedal ønsker å bidra til at Telemark er en attraktiv, samskapende og bærekraftig region.

Regionale planer gir rammer for helhetlig utvikling og forvaltning i Telemark på tvers av kommunegrenser, og skal legges til grunn for kommunale planer. Fylkeskommunens regionale planer er førende for kommunenes planlegging. Gjeldende planstrategi for Vestfold og Telemark fylkeskommune er fra 2020. Oversikt over regionale planer og strategier finnes [her](#).

Telemark fylkeskommune er nå i ferd med å utarbeide en regional planstrategi kalt *Telemarksplanen 2024 – 2028*. Telemarksplanen vil være fylkeskommunens overordnede styringsdokument, og beskrive den ønskede retningen for samfunnsutviklingen i Telemark. Planen skal sendes på høring 12. juni 2024 og man tar sikte på å vedta planen i desember 2024.

I kunnskapsgrunnlaget for planstrategien peker fylkeskommunen på at Telemark står overfor komplekse og sektorovergripende samfunnsutfordringer. Dette er blant annet knyttet til klima- og naturkrise, befolkningsutvikling og utenforskap, og utfordringer som følge av pandemi og krig i Europa. Disse utfordringene må løses i fellesskap.

KOMMUNENS PLANSYSTEM

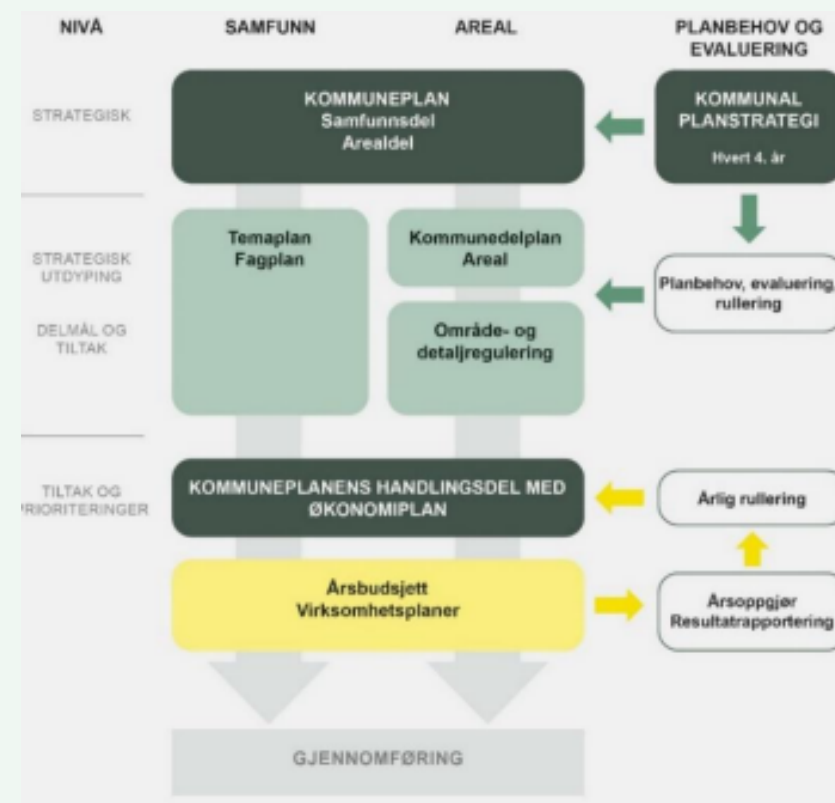
Kommuneplanen er kommunens øverste styringsdokument. Den består av en samfunnsdel og en arealdel.

Kommuneplanens samfunnsdel skal ta stilling til langsiktige utfordringer, mål og strategier for kommunesamfunnet som helhet og kommunen som organisasjon. Kommuneplanens samfunnsdel er det overordnede styringsverktøyet for kommunestyret. Den skal både ha lange linjer og hovedmål for kommunes utvikling og satsingsområdet for valgperioden (hvilke satsingsområder som skal ha prioritet). Samfunnsdelen skal ha en overordnet arealstrategi, samt en handlingsplan som skal rulleres årlig.

Kommuneplanens arealdel skal vise sammenheng mellom fremtidig samfunnsutvikling og arealbruk. Den er juridisk bindende og er et sentralt verktøy for å nå målene i samfunnsdelen.

Mangfold av planer

I tillegg til kommuneplanen har kommunen et mangfold av andre planer, strategier og handlingsplaner som beskriver hvordan vi skal jobbe for å oppnå målene i kommuneplanen. I tillegg lager kommunen en rekke reguleringsplaner etter plan- og bygningsloven.

SAMMENHENGEN I PLANVERKET I DRANGEDAL

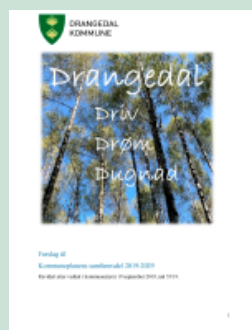

Drangedal
kommune

Hva er utfordringene?
Planstrategi

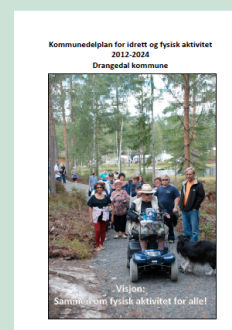
Hva skal kommunen oppnå?
Kommuneplanens samfunnsdel

Hvordan skal areal disponeres?
Kommuneplanens arealdel

Hvordan skal vi jobbe for å oppnå målene?
Temaplaner

Hva skal kommunen gjøre det neste året?
Årsbudsjett og økonomiplan

Hva bidrar min virksomhet med?
Årsplaner/ Virksomhetsplaner

Hva ble resultatet?
Årsrapport

Helhetlig og effektivt plansystem

Tidligere har en planoversikt, med tilhørende planbehov for kommunestyreperioden blitt presentert i planstrategien. Dette foreslås nå endret, slik at en oppdatert planoversikt og vurdering av kommunens planbehov gjøres årlig i forbindelse med økonomiplanen.

Grunnen til denne endringen, er at samfunnet er i kontinuerlig endring, og at det derfor har vært stor usikkerhet knyttet til det konkrete planbehovet fire år frem i tid. Med denne endringen vurderes planbehovet mer dynamisk, i tråd med behov som oppstår som følge av raske endringer i samfunnet.

Slik gis kommunestyret anledning til å ta stilling til planbehov år for år, med en tydeligere kobling til budsjett og økonomiplan. På denne måten vil planbehovet avstemmes mot tilgjengelige ressurser, og planoversikten kan i større grad bli et styringsverktøy for både kommunestyret og kommunens administrasjon.

Kommunen vil starte et arbeid med å forenkle kommunens plansystem etter kommuneplanens samfunnsdel er besluttet. Arbeidet vil blant annet omhandle:

- Et enkelt, helhetlig og rullerende plansystem
- Vurdering av planbehov basert på målene i samfunnsdelen
- Bedre kobling mellom kommuneplanens samfunnsdel, handlings- og økonomiplanen og sektorenes målstruktur.
- Åpenhet og medvirkning i planprosesser
- Bedre oversikt og tilgjengelighet til planene i kommunen

KOMMUNEPLANENS SAMFUNNSDEL 2019 – 2029

Kommuneplanens samfunnsdel

Kommuneplanens gjeldene samfunnsdel med handlingsplan ble vedtatt i 2019. Samfunnsdelen ble utarbeidet etter en omfattende medvirkningsprosess våren 2019, hvor det ble gjennomført åpne møter i alle grendene, samt egne temamøter for ungdom, næringsliv og frivillighet, lag og foreninger.

Visjonen for planen:

Drangedal skal ha befolkningsvekst gjennom gode vilkår for bosted, besøkende og bedriftsutvikling.

Overordnede mål:

Drangedal - Driv - Drøm - Dugnad

Drangedal – ei bygd i vekst

KOMMUNEPLANENS SAMFUNNSDEL 2019 – 2029

MÅLSETTINGER

Den gjeldende samfunnsdelen har tre hovedmål med tilhørende delmål:

Drangedal – et attraktivt sted å bo

Skape attraktive, gode og trygge bo- og oppvekstmiljø som grunnlag for trivsel og vekst i befolkningen

Tilrettelegge arealer og bygg som fremmer helse og livskvalitet

Etablere attraktive møteplasser for ulike befolkningsgrupper

I Drangedal skal alle oppleve et liv som fremmer verdighet, tilhørighet og mestring i felleskapet

Alle innbyggere skal være aktive deltagere i lokalsamfunnet og arbeidsliv

Alle innbyggere skal ha mulighet til å ivareta egen helse, trivsel og livskvalitet

Drangedal – et attraktivt sted å besøke

Legge til rette for turisme og utbygging av fritidsboliger

Markedsføre Drangedal eksternt

Drangedal – attraktivt for bedrifter

Legge til rette for utvikling av lokalt næringsliv og et attraktivt handels- og tjenestetilbud

Drangedal skal ha et variert og innovativt næringsliv

AREALSTRATEGI

Samfunnsdelen inneholder en arealstrategi som sier noe om hvordan kommunens arealer skal disponeres. Gjeldende arealstrategi har følgende prioriteringer:

- Tilrettelegging for gode bolig- og næringstomter. Fortetting av boliger rundt Drangedal sentrum
- Satsningsområdene for utbygging av fritidsboliger skal hovedsakelig være rundt Tokevassdraget og i Gautefallområdet.
- Unngå oppsplitting og nedbygging av verdifulle landbruksområder. Dette er viktig å videreføre for å sikre sammenhengende naturressurser innenfor jordbruket.
- Økt utbygging av gang og sykkelveier

HANDLINGSPLAN

Målene i samfunnsdelen er konkretisert i en handlingsplan med årlig rullering. Handlingsplanen har ikke blitt revidert i de to siste årene.

KUNNSKAP OM DRANGEDAL

- For å sette oss mål for samfunnsutviklingen og bli enige om veien dit, må vi først vite hvor vi står. Kommunedirektøren har derfor utarbeidet et utkast til et kunnskapsgrunnlag: *Kunnskap om Drangedal*.
- Kunnskapsgrunnlaget gir et overblikk over viktige utfordringer og utviklingstrekk kommunen står overfor de neste årene. Det baserer seg på fagkunnskap fra ulike- fag og tjenesteområder i kommunen, herunder statistikk, analyser og intern fagkunnskap om langsiktige utfordringer.
- Kunnskap om Drangedal vil bli brukt som underlag for å diskutere mål og strategier ved drøftingen om en eventuell revidering av kommuneplanens samfunnsdel. Kunnskapsgrunnlaget skal også fungere som underlag ved revidering av andre planer i perioden 2024 - 2028.
- Dette dokumentet dekker også kravet til kommunen om et oversiktsdokument for folkehelse, som skal utarbeides vært fjerde år, jf. Folkehelseloven § 5. Det følger av Folkehelseloven § 6 at oversiktsdokumentet skal legges til grunn ved utarbeidelse av ny planstrategi.
- Arbeidet viser så langt noen tydelige utviklingstrekk:

Drangedal
kommune

UTVIKLINGSTREKK

KORT OPPSUMMERT:

FLERE ELDRE

- Flere eldre gir økte helse- og omsorgsbehov

UTENFORSKAP

- Mange står utenfor samfunns- og arbeidsliv

ØKONOMI

- Trangere økonomi krever tøffere prioriteringer

BOLIG OG AREALBRUK

- Det blir behov for flere boliger til eldre

NÆRINGSLIV OG KOMPETANSE

- Vi vil få mangel på personell og kompetanse

KLIMA, NATUR OG MILJØ

- Klima-, natur og miljøutfordringene tiltar

DIGITALISERING

- Digitalisering skjer med stor kraft

RISIKO OG SÅRBARHET

- Det er større risiko for uønskede hendelser globalt og lokalt

Foto: Even Lundefaret

FORSLAG TIL

PLANPROGRAM FOR KOMMUNEPLANENS SAMFUNNSDEL 2025 - 2035

- o Formål med planprogrammet
- o Organisering og forankring
- o Medvirkning og kommunikasjon

Drangedal
kommune

Foto: Even Lundefaret

PLANPROGRAM FOR REVIDERING AV KOMMUNEPLANENS SAMFUNNSDEL

Formål og mål med planprogrammet

Planprogrammet gir en beskrivelse av arbeidet med revidering av kommuneplanens samfunnsdel. Programmet skal sikre en oversiktlig, forutsigbar og effektiv planprosess.

Formålet med planarbeidet er en revidering av kommuneplanens samfunnsdel. I tråd med regjeringens forventninger skal samfunnsdelen være et overordnet og strategisk styringsdokument for utviklingen av kommunen i et 10-års perspektiv.

Hovedmålet med planprosessen er å utarbeide en plan som er kunnskapsbasert, godt forankret, retningsgivende og et tydelig styringsverktøy for utviklingen av Drangedal kommune. Samfunnsdelen vil beskrive strategier på prioriterte områder som klima- og miljøsatsing, folkehelse og boligsosiale forhold.

Planen skal videre synliggjøre utfordringer, mål og strategier for kommunen som organisasjon, og være styrende for sektorenes øvrige planlegging.

Samfunnsdelen skal inneholde en handlingsdel som følges opp årlig i budsjett og økonomiplanen. Videre skal planen inneholde en overordnet arealstrategi som legger føringer for prioriteringer i kommuneplanens arealdel.

Bærekraftmålene, nasjonale forventninger og regionale føringer skal ligge til grunn for planleggingen i Drangedal kommune.

Erfaringer fra arbeidet med gjeldende samfunnsdel

Det ble jobbet svært godt og grundig i arbeidet med dagens samfunnsdel. Dette gjelder særlig arbeidet med bærekraftmålene og en bred medvirkningsprosess. Arbeidet med ny samfunnsdel vil bygge videre på dette der det er naturlig.

ORGANISERING OG FORANKRING

Involvering og eierskap

Kommuneplanens samfunnsdel er kommunens viktigste styringsdokument, og for at denne skal virke er det avgjørende at planen har god politiske og administrativ forankring. Dette skal dette sikres ved politisk og administrativ styringsgruppe og administrative arbeidsgrupper. Formålet med en slik organiseringen er å sikre god forankring i organisasjonen.

Politisk involvering og eierskap er viktig. Det legges derfor opp til politisk drøftinger og orienteringer i prosessen i tillegg til de ordinære plansaksbehandlingene. Deretter vil det bli drøftinger i hovedutvalgene, Ungdomsrådet og Rådet for eldre og personer med funksjonsnedsettelse.

Prosjektansvarlig

Kommunedirektøren er prosjektansvarlig og skal støtte prosjektleder i ledelsen av planarbeidet, og ta beslutninger som ligger utenfor prosjektlederens myndighet. Prosjektansvarlig har det overordnede administrative ansvaret for prosessen.

Prosjektledelse

Ansvar for gjennomføring av kommuneplanprosessen er lagt til Plan, næring og utvikling. Prosjektleder har ansvar for at prosjektet gjennomføres i henhold til lovkrav og fremdriftsplan, og har ansvar for gjennomføring. Videre vil prosjektledelsen fungere som bindeleddet mellom de ulike prosjektaktørene. Prosjektleder rapporterer til kommunedirektøren/styringsgruppen.

Styringsgruppe

- Administrativ styringsgruppe: Kommunedirektørens ledergruppe
- Politisk styringsgruppe: Formannskapet

Politisk forankring

Formannskapet har det overordnede politiske ansvaret for kommuneplanprosessen. For å sikre god politisk forankring av planarbeidet har prosjektledelsen ansvar for at det er faste møtepunkter med formannskapet gjennom planprosessen.

Administrativ forankring

Ledergruppen har ansvar for å sette sammen arbeidsgrupper fra ulike kommunal- og virksomhetsområder som bidrar med analysearbeid og utforming av forslag til mål og strategier. Arbeidsgruppen skal koordinere prosessen og sørge for framdrift, produksjon og diskusjon av planens innhold samt sikre samhandling på tvers av tjenesteområder.

MEDVIRKNING OG KOMMUNIKASJON

Innbyggermedvirkning

Et opplegg for innbyggermedvirkning vil bli ytterligere konkretisert etter kommunestyres behandling av planstrategien.

Medvirkningstiltak skal være rettet mot lokalsamfunn, mot interessenter og organisasjoner med både spisset og bred deltakelse.

Medvirkningsopplegget vil legge vekt på grupper som krever særlig tilrettelegging. Drangedal kommune vil initiere dialog med barne- og ungdomsrådet, eldrerådet og rådet for personer med nedsatt funksjonsevne.

Medvirkningsopplegget skal legge til rette for samarbeid med statlige myndigheter, nabokommuner, fylkeskommuner, ulike interessegrupper og allmennheten.

Nye digitale løsninger for medvirkning vil bli vurdert tatt i bruk, f.eks. digitale spørreundersøkelser

Høring og offentlig ettersyn

Planprogrammet skal sendes på høring til statlige og regionale myndigheter, og det skal legges ut på høring og offentlig ettersyn i 6 uker sammen med varsel om oppstart av planarbeidet. Innkomne merknader skal vurderes og eventuelt innarbeides i planprogrammet før endelig fastsettelse av planprogrammet i kommunestyret.